

УДК 634.74: 632.112

ОЦІНКА ЖАРО- ТА ПОСУХОСТІЙКОСТІ СОРТІВ І ГІБРИДІВ ЖИМОЛОСТІ СИНЬОЇ (*LONICERA COERULEA L.*)

Кривошопка В.А., канд. с.-г. наук, с. н. с

E-mail: v.kryvoshapka@ukr.net

Інститут садівництва (ІС) НААН України, Київ

В Лісостепу України щорічно спостерігаються несприятливі погодні умови під час вегетації. Весняно-літні періоди характеризуються не стільки підвищенням температури, скільки частими посухами. І хоча в середньому сума опадів за ці періоди знаходиться в межах норми, але їх випадання вкрай нерівномірне. Особливо посушливими є березень і квітень, що підвищує ризик осипання зав'язі, зменшує кількість і якість урожаю та скорочує тривалість його зберігання. Це негативно впливає на закладання генеративних бруньок і майбутній урожай. Висока температура повітря та низька його вологість викликають повітряну посуху, що переростає у ґрунтову.

Жимолость синя - рослина вологолюбна з неглибокою кореневою системою - погано переносить повітряну посуху, внаслідок якої з'являються опіки на листках. Тому в умовах кліматичних змін актуальним стає визначення сортів і гібридів цієї культури, стійких до посухи та високих температур.

Наші лабораторні дослідження проведено в лабораторії фізіології рослин і мікробіології Інституту садівництва НААН України у 2008-2018 роках на рослинах, які вирощували на дослідному полі Краснокутської дослідної станції садівництва (раніше Краснокутський науково-дослідний центр садівництва) ІС у періоди з найбільшим напруженням водного режиму. Насадження було закладено у 2001 р. за схемою – 3,0 x 1,5 м. Ґрунт темно-сірий опідзолений, середньо суглинковий. Вивчали 8 сортів і гібридних форм жимолості синьої селекції Краснокутської ДСС: Богдана (контроль), Фіалка, 1-02 (Спокуса), 7-25 (Алісія), 2-01-1, 4-39, 8-01, 8-26. Спокуса та Алісія були включені до “Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні” у 2010 році.

Посухостійкість сортів і гібридів визначали шляхом аналізу оводненості тканин, водного дефіциту і водоутримувальної здатності листків (у динаміці, через 2, 4, 6 і 24 години), а жаростійкість - за ступенем побуріння їх тканин після дії на них високих температур і витримуванні в розчині соляної кислоти.

Найвищі показники жаростійкості виявлено в рослин гібриду 4-39 і сортів Алісія та Спокуса, в яких пошкодження листкової пластинки становило 0,8-1,4, а найнижчі - у 2-01-1 (до 13,4 %).

Найменшим водним дефіцитом (у межах 10-11 %) характеризувалися рослини гібридної форми 4-39 і сортів Спокуса та Фіалка, що вказує на високу стабільність їх водного гомеостазу.

Незважаючи на високу температуру та низьку вологість повітря, оводненість листя сортів і гібридів була на досить високому рівні (60-66 %).

Стосовно водоутримувальної здатності тканин листків, найменші втрати води виявлено у гібриду 4-39 на протязі всієї експозиції – від 8,7 % при початковій до 43,9 за 24-годинної, що свідчить про високий потенціал. Високу здатність утримувати воду відмічено в рослин Спокуси та Фіалки (в середньому за роки 10,2-47,3 і 11,7-57,5 % відповідно). Найінтенсивніше втрачало її протягом усієї експозиції листя рослин Богдани та гібридної форми 2-01-1 (20,6-54,4 та 16,4-58,4 % відповідно).

Таким чином, згідно з результатами досліджень гібрид 4-39 і сорти Алісія та Спокуса виявилися найбільш жаростійкими.

За водно-фізичними властивостями листків виділено: з дуже високою посухостійкістю – гібридну форму 4-39, з високою – сорти Спокуса та Фіалка, з середньою – Алісію, 8-26 і 8-01, як низькопосухостійкі – Богдану і 2-01-1.

На основі оцінки комплексу показників тканин листя в умовах недостатнього водозабезпечення та підвищеної температури повітря виділяються гібридна форма 4-39 і сорт Спокуса. Їх доцільно залучати в подальшому для використання в сучасних селекційних програмах.

УДК 631.4:631.95:636

СТАН ҐРУНТІВ ЯК ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР ЕКОЛОГІЗАЦІЇ У ТВАРИННИЦТВІ

Коваль Т.В., канд. с.-г. наук, доцент

E-mail: kovaltetiana777@gmail.com

Подільський державний аграрно-технічний університет

Постановка проблеми. Екологічні проблеми в тваринництві нерозривно пов'язані з проблемами в землеробстві й рослинництві і при їхньому розв'язанні першочергову роль повинно відігравати піклування про екологічно безпечну родючість ґрунту. Сьогодні дуже гостро постало питання якості ґрунтів та їхньої родючості, оскільки інтенсивні технології землеробства призвели до значного зменшення родючості ґрунтів, до погіршення їхнього стану та основних властивостей. Негативний вплив на ґрунти проявляється у знищенні рослинного покриву, руйнуванні структури ґрунту під час багаторазових обробітків важкою сільськогосподарською технікою, вилученні поживних речовин з ґрунту з урожаєм, його забрудненні. На фоні цього спостерігається погіршення якості продукції тваринництва.

Виклад основного матеріалу. Ґрунтовий покрив є одним з основних компонентів довкілля, що виконує життєво важливі біосферні функції. Ґрунти регулюють якість поверхневих і підземних вод, склад атмосферного повітря, є середовищем існування більшості живих організмів на поверхні суші, забезпечують сприятливе середовище для людини, є основним джерелом виробництва сільськогосподарської продукції. Основні втрати родючості ґрунтів пов'язані з високим ступенем розораності земель і посиленням